

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3392/2021
01.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Снежана Џемовић, адвокат у ..., против туженог ЈКП Комуналац Чачак, чији је пуномоћник Љубинко Величић, адвокат у ..., ради исплате разлике у заради, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1371/20 од 14.05.2021. године, у седници већа одржаној 01. септембра 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1371/20 од 14.05.2021. године.

Образложење

Апелациони суд у Крагујевцу донео је пресуду Гж1 1371/20 дана 14.05.2021. године којом је укинуо пресуду Основног суда у Чачку П1 371/19 од 11.12.2019. године и одлучио о тужбеном захтеву тужиоца тако што је одбио као неоснован тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу на име разлике између припадајуће и исплаћене накнаде на име временаведеног у радном односу за период од 01.01.2016. до 01.01.2017. године, исплати појединачне новчане износе са законским затезним каматама почев од последњег дана у месецу за претходни месец, како је то наведено у другом ставу изреке наведене пресуде, одбио тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу на име разлике између припадајуће накнаде за исхрану у току рада и исплаћене накнаде за период од 01.01.2016. до 01.01.2017. године исплати појединачне месечне износе са законским затезним каматама почев од последњег дана у месецу за претходни месец, како је наведено у трећем ставу изреке и одбио тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу на име разлике између припадајуће накнаде за регрес за годишњи одмор и исплаћене накнаде за период од 01.01.2016. до 01.01.2017. године исплати појединачне месечне износе са законским затезним каматама почев од последњег дана у месецу за претходни месец, како је наведено у четвртом ставу изреке и обавезао је тужиоца да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 44.478,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Против наведене пресуде је тужилац изјавио благовремену и дозвољену ревизију, којом пресуду побеђа због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

У ревизији тужилац истиче да је другостепени суд занемарио признање тужбеног захтева у одређеном износу, које признање тужени није опозвао и да је изостало образложење о закључку суда о датом признању. Ревизијски суд оцењује да се не ради о битној повреди одредаба парничног поступка у смислу члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, која би била од утицаја на правилност одлуке. Ово стога, што је другостепени суд изнео разлоге према којима би усвајање тужбеног захтева било противно одредбама Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014 и 95/2018), који је био на снази у периоду на који се односи тужбени захтев. Према томе, на основу признања таквог тужбеног захтева другостепени суд правилно није донео пресуду, јер таквим захтевом странке не могу да располажу, у смислу члана 3. став 3. и члана 348. став 2. Закона о парничном поступку, јер је захтев противан принудном пропису.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени није исплатио тужиоцу увећану зараду на име минулог рада, накнаду трошкова за исхрану у току рада и накнаду на име регреса за годишњи одмор за период од 01.01.2016. до 01.01.2017. године у висини и на начин одређен Посебним колективним уговором за комунална предузећа чији је оснивач Град Чачак („Службени гласник РС“ бр 62/15). На основу налаза и мишљења вештака првостепени суд је утврдио разлику у висини увећане зараде за минули рад за предметни период у укупном нето износу од 18.155,90 динара, у висини накнаде за исхрану за исти период у укупном нето износу од 20.437,51 динар и на име регреса за годишњи одмор за исти период у износу од 25.391,89 динара, применом Посебног колективног уговора у односу на исплаћене. Тужени је обавештењем од 13.12.2017. године обавестио запослене да ће дуговање по основу мање исплаћене зараде током 2016. године, због немогућности потпуне примене Колективног уговора ЈКП Комуналац Чачак, за овде спорни период бити једнократно исплаћено запосленима закључно са фебруаром 2018. године у износима према списку на ком се налази и тужилац. Утврђено је да је у Програму пословања туженог за 2016. годину наведено да не постоји могућност примене Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр 27/2015), нити Посебног колективног уговора за јавна комунална предузећа чији је оснивач Град Чачак („Службени лист Града Чачка“ 62/2015) и то у делу који регулише висину исплате накнаде по основу топлог оброка и регреса, као и начина обрачуна минулог рада и захтев репрезентативних синдиката да се уговори поштују, иако су по мишљењу Градске управе за локални и економски развој – Службе за јавна предузећа, која је надлежна за праћење контролу рада ЈКП чији је оснивач град, у супротности са Законом о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других осталих примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр 116/2014), уз утврђење да то у 2016. години може да угрози финансијски план

који је саставни део Програма пословања у случају утужења и пресуда у корист запослених за исплату ових накнада.

Према тако утврђеном чињеничном стању је другостепени суд изложио закључак да је тужбени захтев тужиоца неоснован, с обзиром на садржину Програма пословања туженог за 2016. години, у коме је наведено да постоји немогућност примене посебних колективних уговора у делу којим регулишу висину исплате зараде, исплату по основу топлог оброка и регрес, као и начин обрачуна минулог рада, јер су у супротности са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава и јер би исплатом ових потраживања у 2016. години могао да се угрози финансијски план који је саставни део Програма пословања у случају утужења и пресуда у корист запослених за исплату ових надокнада.

Другостепени суд се позива на одредбе Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата којим је, између осталог, предвиђено да су ништаве одредбе општег и појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјеката на које се односи тај закон, на Уредбу Владе Републике Србије о начину и контроли обрачуна и исплата зарада у јавним предузећима („Службени гласник РС“ 15/2016) којом је прописано да предузеће може укупан износ средстава зараде да обрачунава и исплаћује у складу са годишњим програмом пословања и одредбе Закона о раду, према којима се и накнада за минули рад, накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора сматрају зарадом.

Правилно је позивање другостепеног суда на наведене одредбе материјалног права.

Наиме, Законом о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05...75/14), прописано је да сваки запослени има право на исплату зараде у висини која се утврђује законом, општим актом послодавца и уговором о раду (члан 104. став 1), да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду по основу временаведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу код послодавца (минули рад) – најмање 0,4% од основице (члан 108. став 1. тачка 4.), накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, између осталог и за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. став 1. тачка 5. и 6.), који представља део зараде запосленог (члан 105. став 3. у вези става 1). Међутим, тужиочев послодавац је јавно предузеће чији је оснивач град Чачак. Пословање туженог, укључујући и обрачун и исплату зарада у спорном периоду било је регулисано најпре Законом о јавним предузећима („Службени гласник Републике Србије“ број 119/12...44/14), потом и Законом о јавним предузећима („Службени гласник Републике Србије“ број 15/16) – оба важећа у спорном периоду, као и Уредбом о начину и контроли обрачуна исплате зарада у јавним предузећима, коју је Влада Републике Србије донела на основу овлашћења из наведених Закона.

Одредбе означених закона и уредбе ограничавале су туженог, под претњом прописаних санкција, да самостално доноси опште акте којима се уређује питање зарада и да врши обрачун и исплату зарада без претходно добијене сагласности

оснивача. Наведеним законима прописано је да јавно предузеће послује на основу претходно донетог програма пословања на који сагласност даје оснивач, а који обавезно садржи све позиције расхода по наменама за читаву наредну календарску годину, дакле и за зараде, као и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у том предузећу. Планирана политика зарада мора се утврдити у складу са политиком пројектованог раста зарада коју утврђује Влада Републике Србије. Означеном уредбом Влада је, на основу изричитог законског овлашћења, прецизно уредила питање зарада у јавним предузећима.

Из изложеног следи да је у погледу утврђивања зарада у јавном предузећу однос послодавца и запосленог уговорни однос, али само у оквиру прописаних правила и ограничења којима се тежи очувању масе зарада планиране програмом пословања за одређену пословну годину. Програмом се не дерогирају права запослених по основу радног односа, нити је то његов циљ, већ се истим само може довести у питање да ли ће запослени своја права остварити у пуном обиму или не, што директно зависи од постављених фискалних захтева у свакој календарској години.

Сходно наведеним императивним одредбама јавно предузеће, као корисник јавних средстава, дужно је да политику зараде утврђује у складу са политиком пројектованог раста зарада у јавном сектору, коју утврђује Влада Републике Србије, за годину за коју се програм доноси, те је дужно да програмом пословања на који сагласност даје оснивач предвиди све позиције расхода за целу календарску годину, као и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећу. Сходно наведеном, током поступка је утврђено да према програму пословања туженог за 2016. годину, није могућа примена посебних колективних уговора у делу којим регулишу висину исплате зараде, исплату по основу топлог obroка и регрес, као и начин обрачуна минулог рада, јер су у супротности са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава и јер би исплатом ових потраживања у 2016. години могао да се угрози финансијски план који је саставни део програма пословања у случају утужења и пресуда у корист запослених за исплату ових надокнада.

Стога, неосновани су ревизијски наводи да је побијаном пресудом погрешно примењено материјално право.

Ревидент неосновано оспорава чињенично стање на коме је заснована другостепена пресуда истицањем да није доказано да је тужени за спорни период испоштовао одредбе Програма пословања за 2016. годину, зато што тужбу тужилац није засновао на тој тврдњи, већ је захтев поставио за износ који би остварио применом Посебног колективног уговора, за који је другостепени суд правилно закључио да се не може применити, јер је исплата по тим одредбама противна ограничењу из Програма пословања туженог, како је напред изнето.

На основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

Председник већа-судија

Бранко Станић,с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**